Kanoon.ir

درخت تو گر بار دانش بگیرد

به زیر آوری چرخ نیلوفری را

شما با دانلود این نمونه سوال، کد تخفیف خرید کتاب از سایت کانون بوک دریافت می کنید

برای دریافت کد جایزه خود، عدد 33 را به سر شماره 90008451 ارسال کنید.

kanoonBook.ir

www.kanoon.ir

نام و نام خانوادگی:

نام آزمون: تمرین درس ۵_دماوندیه

دبیرستان فرزانگان۷

۱ – در بیت زیر، در مورد قسمت مشخص‌شده، کدام گزینه نادرست است؟

ای مادر سر سپید بشنو این پند سیاه‌بخت فرزند

الف) منادا است.

ب) نهاد است.

پ) استعاره دارد.

۲ – با توجه به بیت‌های زیر، به پرسش‌های داده شده، پاسخ دهید.

«تو قلب فسردهٔ زمینی از درد ورم نموده یک چند

بفکن ز پی این اساس تزویر بگسل ز پی این نژاد و پیوند

الف نوع کدام‌یک از ترکیب‌های «قلب فسرده» و «قلب زمین»، اضافی است؟

ب یک ترکیب وصفی در بیت دوم بیابید و بنویسید.

۳ – املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف تا وارهی از دم (سطوران / ستوران) / وین مردم نحس دیومانند

۴ – کدام‌یک از واژه‌های بیت زیر، مترادف واژهٔ «سریر» است؟

«بدو گفت: بی‌تو نخواهم زمان نه اورنگ و تاج و نه گرز و کمان»

۵ – آرایهٔ استعاره را در بیت زیر مشخص کنید و مفهوم آن را بنویسید.

«بر گن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند»

۶ – مفهوم مشترک بیت‌های زیر را بنویسید.

الف) شو منفجر ای دل زمانه وان آتش خود نهفته میسند

ب) دلا خموشی چرا؟ چو خُم نجوشی چرا؟ برون شد از پرده راز، تو پرده پوشی چرا؟

۷ – با توجّه به بیت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

۱) از سیم به سر یکی کُلَه‌خُود ز آهن به میان یکی کمربند

۲) ای مشت زمین بر آسمان شو بر وی بنواز ضربتی چند

۳) ای مادر سرسپید بشنو این پند سیاه‌بخت فرزند

الف در بیت اوّل، نوع حذف، قرینهٔ لفظی است یا معنایی؟

ب کاربرد معنایی فعل «شو» اسنادی است یا غیراسنادی؟

پ یک ترکیب وصفی در بیت دوم بیابید.

ت هستهٔ گروه اسمی «این پند سیاه‌بخت فرزند» را تعیین کنید.

۸ – در ابیات زیر کدام دو واژه معادل معنایی یکدیگرند؟

سریر مَلک، عطا داد کردگار تو را به جای خویش دهد هر چه کردگار دهد

برکش ز سر این سپیدمعجَر بنشین به یکی کبوداورند

۹ – در بیت «پنهان مکن آتش درون را / زین سوخته جان شنو یکی پند» مقصود شاعر را از «آتش درون» و «سوخته جان» بنویسید.

۱۰ – در بیت زیر، ترکیب‌های اضافی را پیدا کنید و بنویسید.

«زین بی‌خردان سفله بستان داد دلِ مردم خردمند»

www-kanoon-ir

۱۱ – بیت زیر به شیوهٔ بلاغی سروده شده است؛ آن را به یک جملهٔ عادی برگردانید.

«چون گشت زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند»

۱۲ – در بیت زیر، نقش دستوری واژهٔ قافیه با نقش دستوری کدام واژه یکی است؟

«پنهان مکن آتش درون را زین سوخته جان شنو یکی پند»

۱۳ – با توجه به ابیات

«تا وارهی از دَم ستوران وین مردم نحسِ دیومانند،
با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند»

الف «شیر سپهر» در بیت «با شیر سپهر بسته پیمان / با اختر سعد کرده پیوند» استعاره از چیست؟

۱۴ – در بیت‌های زیر، «غلط‌های املایی» را مشخّص کنید و شکل صحیح آنها را بنویسید.

الف

صریر ملک، عطا داد کردگار تو را به جای خویش دهد هر چه کردگار دهد

۱۵ – آرایهٔ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف

تو قلب فسردهٔ زمینی از درد ورم نموده یک چند (جناس / حسن تعلیل)

۱۶ – در عبارات زیر معنی واژه‌های مشخّص‌شده را بنویسید.

الف

چون گشت زمین ز جور گردون چونین خفه و خموش و آوند

۱۷ – معنی هر یک از واژه‌های مشخّص شده را بنویسید:

الف

تو مُشت درشت روزگاری از گردش قرن‌ها پس افکند

ب

برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند

پ

بگرای چو اژدهای گرزه بخروش چو شرزه شیر ارغند

ت

تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماد کردند

۱۸ – کدام واژه جزءِ معانی کلمهٔ مشخّص‌شده نیست؟

بنشین به یکی کبود اورند (آونگ – سریر – اورنگ – تخت پادشاهی)

۱۹ – کنایه‌های به‌کاررفته در بیت زیر را بررسی کنید.

برکش ز سر این سپیدمعجر بنشین به یکی کبود اورند

۲۰ – در بیت‌های زیر منظور از «کلاه‌خود سیمین»، «کمربند آهنین» و «چهره در ابر نهفتن» چیست؟

از سیم به سر یکی کُلَه‌خود ز آهن به میان یکی کمربند
تا چشم بشر نبیندت روی بِنْهفته به ابر چهر دل‌بند

۲۱ – شعرهای «دماوندیه» و «مست و هشیار» را از نظر قالب مقایسه کنید.

۲۲ – در بیت زیر، ترکیب‌های اضافی را مشخّص کنید.

«تا چشم نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دل بند»

۲۳ – با توجّه به ابیات زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید:

www-kanoon-ir

«چون گشت زمین ز جور گردون — سرد و سیه و خموش و آوند،
بنواخت ز خشم بر فلک مشت — آن مشت تویی تو ای دماوند»

الف الف) شاعر علّت به وجود آمدن دماوند را مشتی می‌داند که زمین در اثر خشم به سوی آسمان پرتاب کرده است.
این مسئله، کدام آرایهٔ ادبی را به وجود آورده است؟

ب کدام واژه‌ها با هم مترادف هستند؟

۲۴ – با توجّه به بیت به سؤالات زیر پاسخ دهید.

«تا چشم بشر نبیندت روی — بنهفته به ابر چهر دل‌بند»

الف واژهٔ «روی» با کدام واژه نقش دستوری یکسان دارد.

ب واژهٔ «ت» در «نبیندت»، با واژهٔ ..... (بشر / ابر) نقش دستوری یکسان دارد.

۲۵ – با توجّه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی هریک از موارد داده‌شده را تعیین کنید.

ای مادر سرسپید، بشنو — این پند سیاه‌بخت فرزند
بگرای چو اژدهای گرزه — بخروش چو شرزه شیر ارغند

الف در گروه اسمی «شرزه شیر ارغند» واژهٔ «شیر» هسته است. درست ☐ نادرست ☐

ب ترکیب «مادر سرسپید» وصفی و ترکیب «سیاه‌بخت فرزند» اضافی است. درست ☐ نادرست ☐

۲۶ – با توجّه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید.

تا چشم بشر نبیندت روی — بنهفته به ابر چهر دل‌بند
با شیر سپهر بسته پیمان — با اختر سعد کرده پیوند
بنواخت ز خشم بر فلک مشت — آن مشت تویی تو ای دماوند
ای مشت زمین بر آسمان شو — بر وی بنواز ضربتی چند
تو قلب فسردهٔ زمینی — از درد ورم نموده یک چند
ای مادر سرسپید بشنو — این پند سیاه‌بخت فرزند

الف در کدام ابیات شاعر به بلندی و ارتفاع دماوند اشاره کرده است؟

ب شاعر، کوه دماوند را با چه تعابیری مورد خطاب قرار داده است؟

پ منظور شاعر از «سیاه‌بخت فرزند» کیست؟

ت شاعر با چه تعبیری از «خورشید و سیارهٔ مشتری» یاد کرده است؟

ث در کدام ابیات شاعر دماوند را به حرکت و مبارزه تشویق کرده است؟

۲۷ – در هر یک از موارد زیر آرایهٔ نوشته‌شده در مقابل هر بیت را نشان دهید.

الف

ای مادر سرسپید بشنو — این پند سیاه‌بخت فرزند (کنایه و مفهوم آن)

ب

بِگْرای چو اژدهای گرزه — بِخْروش چو شرزه شیر اَرغَند (جناس و نوع آن)

۲۸ – با توجّه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

تا وارهی از دَم سُتوران — وین مردم نحس دیومانند
با شیر سپهر بسته پیمان — با اختر سعد کرده پیوند

الف شاعر علّت بلندی دماوند را رها شدن از دست مردم می‌داند، این امر کدام آرایهٔ ادبی را پدید آورده است؟

www-kanoon-ir

ب «مشبّه» را نشان دهید.

پ کدام کلمات «استعاره» ساخته‌اند؟ مفهوم آنها چیست؟

۲۹ – در هر یک از موارد زیر آرایهٔ نوشته‌شده در مقابل هر بیت را نشان داده و توضیح دهید.

الف

از سیم به سر یکی کُلَه‌خود ز آهن به میان یکی کمربند (استعاره)

ب

تو قلب فسردهٔ زمینی از درد، ورم نموده یک چند (تشبیه)

۳۰ – «دماوندیه» سرودهٔ کیست و در چه قالبی سروده شده است؟

۳۱ – در تشبیه موجود در بیت زیر، «مشبّه» کدام است؟

«بر کن ز بُن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم بر کند»

۳۲ – «چند» در بیت زیر چه نوع واژه‌ای است؟

ای مشت زمین بر آسمان شو بر وی بنواز ضربتی چند

www-kanoon-ir

پاسخنامه تشریحی

۱ - (ب) نادرست است.

همچنین «مادر سَرسپید» استعاره از کوه دماوند است. این ترکیب، نقش دستوری منادا دارد. منادا به تنهایی یک جمله است و نمی‌تواند در جمله‌ای دیگر نقش دستوری بپذیرد.

۲ -

الف «قلب زمین»

ب این اساس یا این نژاد یا این پیوند

۳ -

الف ستوران

۴ - اورنگ

۵ - بنا: در مصراع اول، استعاره از ظلم است.

۶ - توصیه به اعتراض یا ترک سکوت یا آشکار ساختن حرف درون.

۷ -

الف معنایی

ب غیراسنادی

پ ضربتی چند

ت پند (یادآوری: گروه اسمی فقط یک هسته دارد.)

۸ - «سریر» و «اورند»

۹ - آتش درون: خشم و اعتراض

سوخته‌جان: شاعر

۱۰ - دادِ دل، دلِ مردم

۱۱ - «چون زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند گشت».

۱۲ - واژهٔ «پند» در این بیت، قافیه است و نقش دستوری «مفعول» را دارد و با واژهٔ «آتش» که آن هم مفعول است، نقش دستوری یکسان دارد.

۱۳ -

الف خورشید (آفتاب)

۱۴ -

الف سریر

۱۵ -

الف حسن تعلیل

۱۶ -

الف معلّق

۱۷ -

الف پس افکنده، میراث

ب سرپوش، روسری

پ خشمگین و قهرآلود

ت مرهم، دارو که به جراحت نهند

www-kanoon-ir

۱۸ - آونگ

۱۹ - برکشیدن معجر از سر کنایه از ترک موضع ضعف / بر تخت نشستن کنایه از قدرت و حکومت یافتن

۲۰ - «کلاه‌خود سیمین»: برف / «کمربند آهنین»: سنگ‌های میانهٔ کوه / «چهره در ابر نهفتن»: بلندی کوه دماوند

۲۱ - شعر دماوندیه در قالب قصیده سروده شده است. تعداد ابیات آن از ۱۵ بیت بیشتر است و مصراع اوّل آن با مصراع دوم تمام ابیات، هم‌قافیه است و مفهوم آن توصیف است.
شعر مست و هشیار: در قالب قطعه سروده شده است. مصراع اوّل بیت اوّل آن، قافیه‌دار نیست و فقط مصراع‌های زوج آن، قافیه‌دار است و مفهوم آن پند و نصیحت است.

۲۲ - «چشمِ بشر» و «رویت = رویِ تو»

۲۳ -

الف حُسن تعلیل

ب فلک و گردون (هر دو به معنی آسمان هستند.)

۲۴ -

الف واژهٔ «روی»، مفعول است و با واژهٔ «چهر» در مصراع دوم نقش دستوری یکسان دارد.

ب ضمیر «ت» نقش مضافٌ‌الیه دارد و با واژهٔ «بشر» نقش دستوری یکسان دارد.

۲۵ -

الف درست

ب نادرست

۲۶ -

الف

تا چشم بشر نبیندت روی — بنهفته به ابر چهر دل‌بند
با شیر سپهر بسته پیمان — با اختر سعد کرده پیوند
بنواخت ز خشم بر فلک مشت — آن مشت تویی تو ای دماوند

ب مشت زمین، قلب فسرده، مادر سرسپید

پ خود شاعر (ملک‌الشّعرای بهار)

ت

خورشید: شیر سپهر — سیارهٔ مشتری: اختر سعد

ث

ای مشت زمین بر آسمان شو — بر وی بنواز ضربتی چند

۲۷ -

الف «سیاه‌بخت»: کنایه از بیچاره

ب «شرزه» و «گرزه»: جناس ناهمسان (ناقص)

۲۸ -

الف حُسن تعلیل

ب «مردم»: مشبّه (مردم دیو مانند)

پ «ستوران»: استعاره از مردم حیوان‌صفت و نادان / «شیر سپهر»: استعاره از خورشید

۲۹ -

الف «کلاه‌خود سیمین»: استعاره از برف / «کمربند آهنین»: استعاره از سنگ‌های میانهٔ کوه

ب «تو قلب فسردهٔ زمینی»: تشبیه («تو»: مشبّه؛ «قلب فسرده»: مشبّه‌به)

۳۰ - ملک‌الشّعرای بهار و در قالب قصیده

۳۱ - ظلم

۳۲ - صفت مبهم